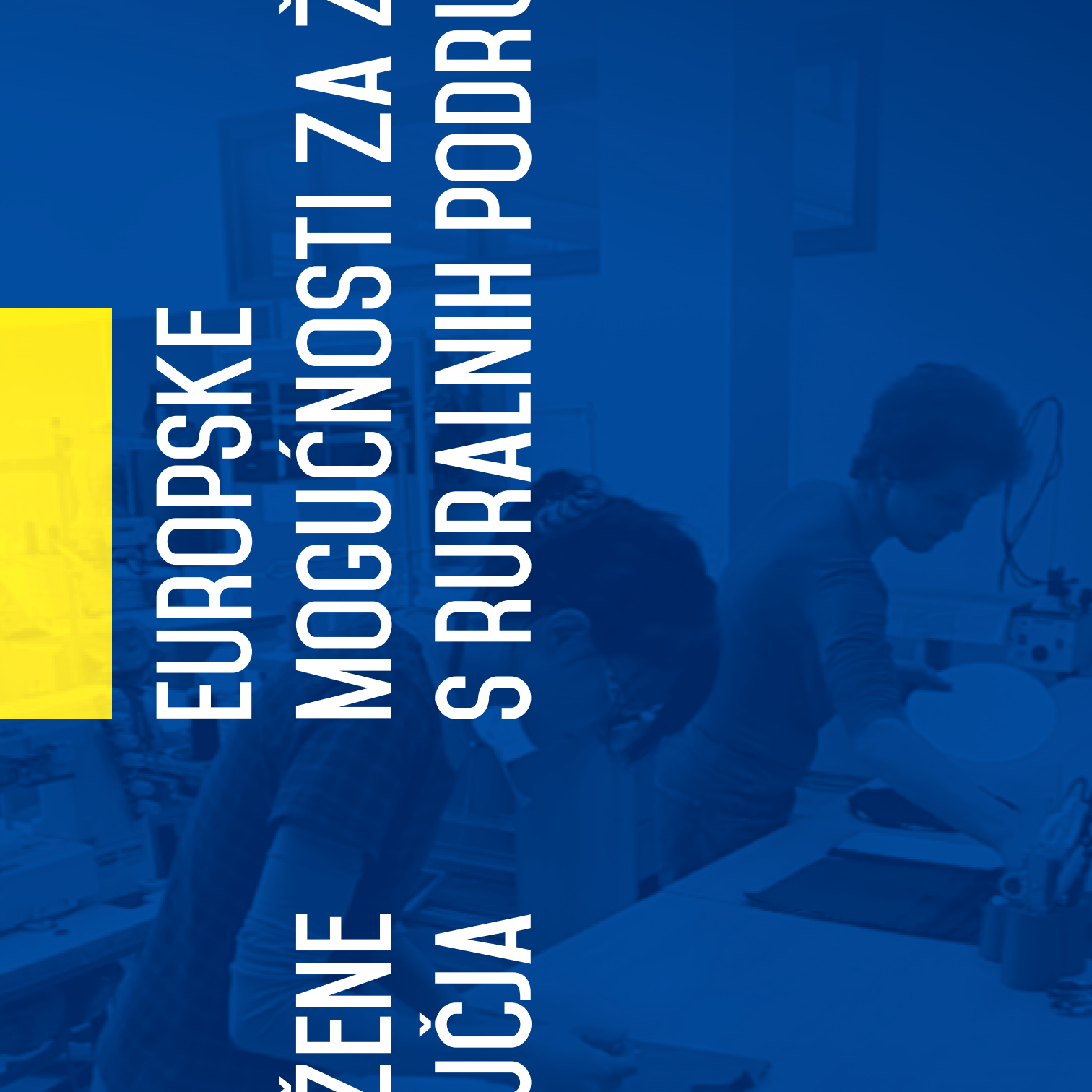

ŽENE EUROPSKE MOGUĆNOSTI ZA JČJA S RURALNIH PODRU

EUROPSKE

**ŽENE
JČJA**

MOGUĆNOSTI ZA Ž

S RURALNIH PODRU

IMPRESSUM:

Urednice i autorice: Sanja Cesar i Tajana Broz

Lektura: Martina Tuškan

Izdavačice: CESI

Godina: 2014.

Dizajn i tisak: ACT Printlab

Ova brošura nastala je u okviru projekta Europske mogućnosti za ruralne žene koji financira Europska unija kroz program IPA INFO 2012, a sufinancira Ured za udruge Vlade RH.

Mišljenja i stavovi izneseni u ovoj brošuri ne izražavaju mišljenje i stavove Europske unije, niti Ureda za udruge Vlade RH.

Kontakt:

CESI - Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje

Nova cesta 4, Zagreb

Tel: 01 24 22 800

Fax: 01 24 22 801

e-mail: cesi@cesi.hr

web: www.cesi.hr

Ovaj projekt financira
Europska unija

URED ZA UDRUGE
VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

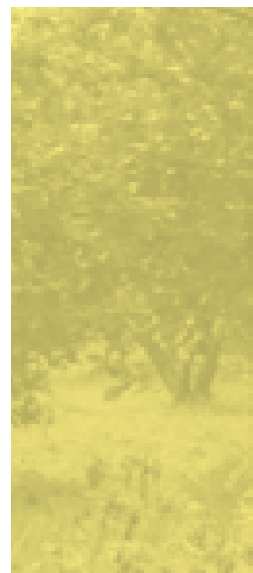

O PROJEKTU “EUROPSKE MOGUĆNOSTI ZA RURALNE ŽENE”

3

Projekt “Europske mogućnosti za ruralne žene” provode CESI – Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje, Prostor rodne i medijske kulture K-zona, Radio Kaj i Udruga žena HERA u Zagrebačkoj, Krapinsko-zagorskoj i Koprivničko-križevačkoj županiji. Cilj je projekta informirati žene iz ruralnih područja o mogućnostima koje donosi članstvo u Europskoj uniji te osvijestiti mogućnosti njihova doprinosa. Projekt će trajati petnaest mjeseci, a uključuje edukaciju žena o mogućnostima financiranja projekata iz europskih fondova te upoznavanje građana i građanki s utjecajem članstva u Europskoj uniji na njihov svakodnevni život. Projekt financira Europska unija iz programa IPA INFO 2012., a sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Jedan je od glavnih ciljeva politike ruralnoga razvoja pospješiti kvalitetu života u ruralnim sredinama i promicati raznolikost ekonomskih aktivnosti. Rodna je osviještenost ruralnoga sektora ključna strategija Europske unije, ne samo za potrebe promicanja jednakosti muškaraca i žena, nego i za ekonomski razvoj i održivost ruralnoga područja. Unatoč poduzetim naporima na europskoj razini koji se tiču ravnopravnosti muškaraca i žena, mnogi problemi još nisu riješeni: sudjelovanje muškaraca i žena u ruralnom razvoju, nejednaka mogućnost sudjelovanja u procesima odlučivanja te neravnomjerna distribucija dobiti ostvarene preko strukturnih fondova. Analiza podataka pokazuje kako se od devedesetih godina pa sve do danas, u Europskoj uniji održao trend prema kojemu su muškarci glavni korisnici pomoći u proizvodnji iz strukturnih fondova Europske unije. Stoga je ženama iz ruralnih područja potreban poticaj za njihov osobni i profesionalni razvoj te jača podrška u njihovom nastojanju da postignu financijsku neovisnost. U Republici Hrvatskoj donositelji odluka i sva državna tijela odgovorna za ruralni razvoj tek trebaju donijeti procjene opasnosti od spomenutih trendova te shodno tome kreirati rodno osjetljive politike i akcije.

Projektom je predviđeno sudjelovanje 15 – 20 žena koje pokazuju interes i mogućnosti za razvijanje inovativnih projekata u **edukacijskom programu**. Održana su **tri informativna seminara**, u suradnji s lokalnim ženskim inicijativama, lokalnim vlastima i zainteresiranim razvojnim agencijama i institucijama u svrhu informiranja o projektu. Snimljena su **četiri kratka filma** o ženama koje vode inovativne projekte, zadruge, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, obrte ili inicijative koji će se potom prikazivati na okruglim stolovima, sajmovima, raznim događanjima, lokalnim televizijama. Filmovi su objavljeni na YouTube kanalu **Ravnopravnost**. Želja nam je predstaviti inovativne pristupe i pozitivne primjere dobre prakse koji imaju potencijal realizacije i u drugim dijelovima zemlje te ukazati na njihov doprinos u razvoju lokalnih zajednica. Pokrenuta je i Facebook stranica Europske mogućnosti za ruralne žene (**eumogućnosti**) putem koje se zainteresirane žene mogu svakodnevno informirati o aktualnostima i projektnim aktivnostima, dok su sve informacije o samom projektu dostupne u letku “Europske mogućnosti za ruralne žene”. Kako bismo što uspješnije informirale javnost o ravnopravnosti spolova u Europskoj uniji, Libela – Portal o rodu spolu i demokraciji tijekom projekta posebnu pažnju pridaje problematici žena u ruralnim područjima te objavljuje važne sadržaje za informiranje žena na selu o europskim programima i politikama. Članci o Europskoj uniji dostupni su na *tagu eu*.

U svakoj je županiji u kojoj se provodi projekt organiziran **okrugli stol** u suradnji s lokalnim vlastima i povjerenstvima za ravnopravnost spolova, a građani i građanke će se informirati putem radijskih emisija. Radio Kaj snimio je i emitirao **četiri emisije** o utjecaju članstva u Europskoj uniji na ruralni razvoj i poboljšanje kvalitete života na selu. Sve emisije mogu se poslušati na Soundcloud kanalu **centarcesi**.

Predstavljanje ženskih inicijativa i rezultata provođenja projekta održat će se na kraju projekta kroz organizaciju sajma tradicijskih proizvoda i rukotvorina te ruralnih turističkih proizvoda.

Vjerujemo da je ovaj projekt pridonio informiranju žena u ruralnim područjima o mogućnostima koje donosi članstvo u Europskoj uniji te promociji doprinosa ruralnih žena na lokalnoj, nacionalnoj i europskoj razini.

RURALNI RAZVOJ

Ruralni razvoj je suvremeni koncept cjelovitog razvoja seoskih područja koji obuhvaća ideju ekonomske, ekološke i socijalne održivosti uz razvoj multifunkcionalnosti, ekonomske diverzifikacije i društvene integracije kroz tzv. *bottom up* pristup. Krajnji je cilj jasno definiran razvojni put koji će dovesti do gospodarske, društvene i političke promjene u svrhu poboljšavanja kvalitete života cjelokupne populacije ruralnoga prostora.

Ruralni prostor u Hrvatskoj predstavlja ona područja u kojima gospodarski prevladavaju poljoprivredne djelatnosti i šumarstvo te seoska naselja s nerazvijenom komunalnom i drugom infrastrukturom. Za razlikovanje ruralnih i urbanih područja primjenjuje se kriterij Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) zasnovan na gustoći naseljenosti. Prag koji dijeli ruralna od urbanih područja je 150 stanovnika na km². Oko 90 % ukupnog teritorija Hrvatske predstavlja ruralni prostor. Tu živi približno 40 % ukupnog hrvatskog stanovništva.

Osnovno obilježje politike ruralnoga razvoja jest nastojanje da se razvojno zaostajanje ruralnih područja zaustavi učinkovitim korištenjem svih njihovih resursa. Hrvatska politika ruralnoga razvoja svojim razvojnim dokumentima i propisima slijedi europska usmjerenja. Model ruralnoga razvitka ima za cilj zadržati stanovništvo u ruralnim područjima, izjednačiti kvalitetu života u ruralnim i urbanim područjima, omogućiti povratak stanovništva iz urbanih u ruralna područja te povećati konkurentnost proizvodnje i time stvoriti veći dohodak poljoprivrednih proizvođača. Hrvatska politika ruralnoga razvoja slijedi europsku politiku. Osnova za izradu Programa ruralnog razvoja je prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o potpori ruralnom razvoju Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (engl. European Agricultural Fund for Rural development - EAFRD). U skladu sa strategijom Europa 2020. te ukupnim ciljevima Zajedničke poljoprivredne politike, glavna misija politike ruralnog razvoja Europske unije u razdoblju 2014. - 2020. može se definirati kroz tri dugoročna strateška cilja koji trebaju pridonijeti:

- konkurentnosti poljoprivrede,
- održivom upravljanju prirodnim resursima i klimatskim mjerama,
- prostorno uravnoteženom razvoju ruralnih područja.

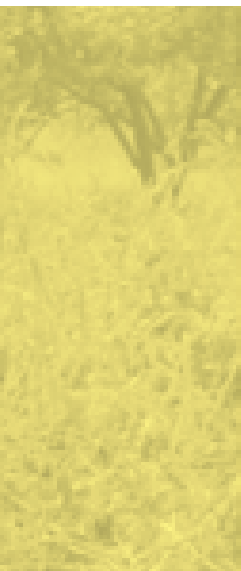
6

Na ova tri strateška cilja nadovezuje se šest prioriteta:

- promicanje inovacija i znanja u poljoprivredi i šumarstvu u ruralnim područjima,
- jačanje konkurentnosti svih vrsta poljoprivredā i jačanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava,
- promicanje organiziranja lanca prehrane i upravljanje rizicima u poljoprivredi,
- obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava ovisnih o poljoprivredi i šumarstvu,
- promicanje učinkovitosti resursa i pomaka prema klimatski elastičnom gospodarstvu s niskom razinom ugljika u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru,
- promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj u ruralnim područjima.

Najvažnije potrebe identificirane u programu su:

- povezivanje poljoprivrednih proizvođača (poljoprivredni proizvođači nisu organizirani i udruženi, gospodarstva su usitnjena),
- nužnost povećanja dodane vrijednosti proizvoda (diversifikacija PG-a),
- povećanje konkurentnosti i produktivnosti rada u sektoru poljoprivrede i prerade (zastarjela tehnologija, strojevi, oprema i objekti),
- uključivanje mladih u sektor poljoprivrede (nepovoljna starosna struktura PG-a),
- povećanje stupnja korištenja informacijskih tehnologija,

- uvođenje sustava informiranja, savjetovanja te cjeloživotnog obrazovanja i usavršavanja,
- izgradnja sustava navodnjavanja i odvodnje,
- korištenje tehnologija koje smanjuju negativan utjecaj poljoprivrede na tlo, vodu i zrak,
- očuvanje genetskih resursa,
- razvoj i poboljšanje lokalne komunalne, socijalne, gospodarske i komunikacijske infrastrukture,
- povećanje razine korištenja energije iz obnovljivih izvora.

PRISTUP LEADER¹

Kao mehanizam provedbe mjera politike ruralnoga razvoja Europske unije koristi se mehanizam LEADER (Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale – Veze među aktivnostima za razvoj ruralnog gospodarstva).

LEADER govori o tome *kako*, a ne što treba raditi. **Sastoji se od sedam osnovnih elemenata – načela**, koja treba slijediti u cijelosti, a ne pojedinačno:

- **Održivi ruralni razvoj** - razvoj koji se temelji na očuvanju i uravnoteženom razvoju okolišnog, društvenog i gospodarskog kapitala.
- **Pristup temeljen na osobitostima područja** - svako ruralno područje ima svoja obilježja, potencijale, posebnosti i prepoznatljivost. Na njima treba planirati budućnost.
- **Pristup odozdo prema gore** - široko uključivanje svih raspoloživih snaga u lokalnim zajednicama doprinijet će kvalitetnom razvoju bogatstvom ideja i mogućih rješenja.
- **Uspostavljanje lokalnih partnerstva** - usitnjene inicijative često su unaprijed osuđene na propast, posebno u malim sredinama, jer im nedostaje snaga, uvjerljivost i povjerenje zajednice. Stoga povezivanje, uspostavljanje partnerstva i razvoj kulture suradnje imaju presudnu važnost. LEADER-ova originalna ideja je stvaranje lokalnih javno-privatnih partnerstva u obliku lokalnih akcijskih grupa – LAG-ova.
- **Inovativnost** - tradicija je svakako temelj održivoga ruralnoga razvoja, ali su inovacije nužne kako bi se tradicionalne vrijednosti predstavile na nov i tržišno konkurentan način.
- **Integralan i višesektorski pristup** - sektorska podijeljenost čest je uzrok problemima u razvoju. Horizontalno, međusektorsko povezivanje kao i okomito povezivanje lokalnih, regionalnih i nacionalnih institucija osobito je važno u ostvarivanju održivoga ruralnoga razvoja.
- **Umrežavanje** - povezivanje, učenje na primjerima dobre prakse, prijenos i razmjena znanja i iskustva od posebne su važnosti u provedbi LEADER-a, jer se na taj način od pojedinačnih raznolikih slučajeva stvara zajedničko tkanje razvoja europskih ruralnih sredina te pruža uzajamna pomoć i potpora.
- **Suradnja** - je korak dalje od umrežavanja, korak prema pokretanju i provedbi zajedničkih projekata dva ili više LAG-ova unutar zemlje, regije i/ili Europske unije.

¹ <http://www.hmrr.hr/hr/leader/pristup-leader/>
http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leaderplus/index_en.htm

Stvaranje lokalnih partnerstva, nazvanih lokalne akcijske grupe (LAG), započinje povezivanjem lokalnih dionika iz sva tri sektora. LAG-ovi su originalan i važan dio pristupa LEADER. Zadatak im je izrada lokalnih razvojnih strategija te usmjeravanje i praćenje njihove provedbe uključujući korištenje sredstava potpore. Područje LAG-a treba biti ruralno područje koje ima više od 5000, a manje od 150 000 stanovnika, uključujući manje gradove te gradove s manje od 25 000 stanovnika. Teritorij LAG-a predstavlja zaokruženu i prepoznatljivu gospodarsku, društvenu i zemljopisnu cjelinu i ne smije se preklapati s područjima drugih LAG-ova. LAG je službeno registrirana udruga utemeljena na važećem Zakonu o udruagama ili drugom odgovarajućem obliku unutar hrvatskog zakonodavnog okvira. LAG treba udružiti partnere iz javnog i privatnog sektora, paziti na uravnoteženu zastupljenost predstavnika postojećih lokalnih interesnih skupina koji dolaze iz različitih socioekonomskih sektora (npr. predstavnici lokalne samouprave i javnih ustanova, profesionalne organizacije i savezi, udruge, razvojne agencije, dionička društva, poslovni inkubatori i druge organizacije poslovnog sektora, mediji, viđeniji pojedinci). Na razini odlučivanja, barem 50 % članova mora dolaziti iz poslovnog sektora i sektora civilnog društva. LAG se može osnovati *ad hoc*, ili se može graditi na već postojećim partnerstvima.

ŽENE U RURALNIM PODRUČJIMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u Republici Hrvatskoj je živjelo 4 284 889 stanovnika (51,8 % žena, a 48,2 % muškaraca), od kojih 24,9 % živi u gradskom području urbanih aglomeracija, a 75,1 % u ruralnom i mješovitom području. Veći udio starije populacije u odnosu na mladu populaciju do 15 godina u ruralnim područjima te stopa zaposlenosti od samo 49,8 %, pokazatelji su depopulacije ruralnih krajeva i napuštanja poljoprivrednog zemljišta. Razina obrazovanja u prosjeku je mnogo niža u usporedbi s urbanim područjima, dok je stopa rizika od siromaštva

i socijalne isključenosti veća u ruralnim područjima. Prema rezultatima Ankete o radnoj snazi i strukturi zaposlenosti u 2012., u poljoprivredi je bilo zaposleno 179 900 osoba, tj. 12,4 %. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, prosječna neto isplaćena plaća po zaposlenom u poljoprivredi u 2012. godini iznosila je 78,5 % prosječne neto isplaćene plaće po zaposlenom u Republici Hrvatskoj.

Pokazatelj stupnja poljoprivrednog obrazovanja na razini upravitelja/ica poljoprivrednih gospodarstva pokazuju da 95 % upravitelja nema nikakvo poljoprivredno obrazovanje, odnosno posjeduje samo praktično iskustvo, dok u EU-27 u prosjeku 29,6 % nositelja/ica PG-a ima poljoprivredno obrazovanje. Od ukupnog broja nositelja poljoprivrednih gospodarstva, 4,1 % je mlađe od 35 godina, 37,1 % je staro između 35 i 54 godina, a 58,8 % je starije od 54 godina.

Poljoprivreda je u Hrvatskoj izrazito obiteljski posao. U 2012. godini, 93,2 % radne snage u poljoprivredi je radna snaga poljoprivrednika/ce i/ili člana/ice njegove/njezine obitelji. To je puno veći postotak od prosjeka EU-27 (76,6 %). Udio žena u strukturi stalno zaposlenih poljoprivrednih radnika/ca u Hrvatskoj je 40,2 %, što je veći udio nego u odgovarajućem EU-27 prosjeku (37,5 %). Međutim, udio žena upravitelja/ica poljoprivrednih gospodarstava niži je u Hrvatskoj nego u EU-27 (20,9 % u usporedbi s 23, 2%).

Iako je ravnopravnost spolova temeljna vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske, žene u odnosu na muškarce imaju nižu stopu ekonomske aktivnosti, nižu stopu zaposlenosti, višu stopu nezaposlenosti i nižu mjesečnu zaradu, nižu zastupljenost u strukturama gdje se donose odluke od važnosti za živote građana i građanki te se nalaze u opasnosti od dugotrajne nezaposlenosti i siromaštva češće nego muškarci. Podaci pokazuju da obrazovanje ne štiti žene od nezaposlenosti; 60,6 % žena je završilo visokoškolsko obrazovanje, za razliku od 39,4 % nezaposlenih muških osoba.

Žene su u ruralnim područjima, kao posebna društvena kategorija, višestruko diskriminirane i nevidljive u javnim politikama. Malo je konkretnih podataka koji bi ilustrirali društveni i ekonomski položaj žena na selu, a njihov status i uloga nisu bili predmetom društvenih istraživanja. Problematika žena iz ruralnih područja je univerzalna i u državama diljem svijeta tretirana kao manje važna i zanemarivana od strane nadležnih institucija. Zbog takvog pristupa, žene su u ruralnim područjima u vrlo teškoj situaciji i često spadaju među najsiromašnije pripadnike/ce populacije pojedine države, a njihova financijska sigurnost ovisi o muškarcu u obitelji.

Na ruralnom području dominiraju snažno izražene patrijarhalne vrijednosti i tradicionalna podjela rodnih uloga. Rad žena u ruralnom području slabo je vrednovan, a uključuje rad u kućanstvu,

obiteljske obveze, rad na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu, a ponekad i rad izvan kuće. Veći udio nezaposlenog stanovništva čine žene. Međutim, veliki broj žena nije nigdje registriran. Nezaposlenosti doprinosi niži stupanj obrazovanja, ali i patrijarhalni stav o ženi domaćici i majci. Većina žena nema visoko obrazovanje jer se udaju poslije srednje škole te se posvećuju odgoju djece, a nerijetko skrbi i o starijim članovima obitelji. Većinu prihoda u kući ostvaruje muškarac, koji je tradicionalno i vlasnik cjelokupne imovine, što žene čini ovisnima o muškim članovima obitelji. Veliki problem predstavlja slaba prometna povezanost, slabija dostupnost tehnologijama koju imaju građani u razvijenijim dijelovima zemlje, nedostatak infrastrukture i dječjih vrtića te ograničen pristup zdravstvenoj zaštiti i obrazovanju.

Ministarstvo poljoprivrede (tada i ribarstva i ruralnog razvoja) provelo je od 2009. do 2011. godine istraživanje **«101 pitanje za seosku ženu»** o položaju žena u ruralnom području u osamnaest hrvatskih županija. U anketi je sudjelovalo ukupno 1656 žena koje su kroz svoje odgovore pokazale težak položaj žena u ruralnim krajevima Hrvatske. U tim područjima još uvijek dominira prisutnost patrijarhalnog obrasca ponašanja i predrasuda koji proizvodi niz drugih prepreka te diskriminaciju. Žene u ruralnim područjima najčešće nemaju odgovarajuće institucije kao što su servisi za djecu i starije osobe, ograničene su im mogućnosti zapošljavanja, obiteljski koncept bavljenja poljoprivredom uključuje neplaćeni rad žena, slaba prometna povezanost onemogućuje im mobilnost i bolje prilike, a nedovoljna politička participacija za posljedicu ima odsustvo žena u lokalnim tijelima uprave. Istraživanje pokazuje da «transformacije društva i društvenih odnosa, uvjetovanih ubrzanim ritmom života u društvu generalno imaju odraz na promjene u načinu života stanovništva u ruralnim područjima, a time i promjenama vezanim uz status i ulogu žene.» Uočene su promjene u odnosu na neka prijašnja vremena, no one nisu istog intenziteta u svim krajevima Republike Hrvatske tako da postoje razlike u standardu života, stavovima i razmišljanjima žena iste dobi iz različitih ruralnih područja. Autorice to objašnjavaju još uvijek naglašenom većom ili manjom patrijarhalnošću koja se odražava kroz rodne uloge u obitelji, radu u kućanstvu, skrbi o djeci i slično te ima za posljedicu teže uključivanje žena u društvene aktivnosti (npr. zapošljavanje, obrazovanje, pristup informacijama o pravnoj zaštiti).

Oko 76 % ispitanica u istraživanju smatra da je hrvatsko društvo izrazito patrijarhalno, a to najčešće primjećuju u podjeli na muške i ženske poslove te u nedovoljnom vrednovanju ženskog rada u svakodnevnom životu. Dok poslove na poljoprivrednom gospodarstvu dijele s muškarcima (žene se brinu za perad, muzu krave, proizvode mliječne proizvode, brinu za povrće i čiste staje), žene u kući gotovo sve rade same. Pomažu im – žene: majke, svekrve ili ženska djeca. Muškarci se u kući brinu za popravak kućanskih aparata te za plaćanje računa. Partneri podjednako

kreće zidove u kući i vode djecu kod doktora. Većina žena živi sa suprugom, djecom i roditeljima. Oko 26 % sudionica živi u zajedničkom domaćinstvu s njegovim roditeljima, dok njih 23 % živi u zajedničkom domaćinstvu sa svojim roditeljima, pri čemu čak 56 % ispitanica svoju obitelj karakterizirao nesložnu, a njih 30,31 % nije zadovoljno svojim položajem u obitelji. Iako istraživanje ne propituje što se to smatra nesložnošću, treba napomenuti da je čak 75 % ispitanica doživjelo neki oblik obiteljskog nasilja. Njih 43 % kaže da ponekad doživljava nasilje u obitelji, a čak 30 % da se često susreće s obiteljskim nasiljem. Samo 25 % tvrdi da nikada nije doživjelo nasilje u obitelji. Zabrinjavajuće je to da gotovo 60 % žena žrtava nasilja ne zna gdje bi potražilo pomoć kada su suočene s nasiljem u obitelji.

Žene su na selu uglavnom završile srednju školu, većina ne govori ni jedan strani jezik, a mali postotak se izjasnio da se pasivno služi engleskim jezikom. Ono što je zabrinjavajuće jest da je 59,40 % sudionica ankete odgovorilo da unatoč želji za usavršavanjem znanja nemaju za to mogućnosti.

Oko 62 % ispitanica završilo je autoškolu, no čak 57 % uopće ne koristi to znanje i ne vozi automobil. Samo 34 % ispitanica ocjenjuje svoje informatičke kompetencije kao osrednje, dok 13 % smatra da se vrlo dobro služi kompjuterima, iako istovremeno njih 71,98 % posjeduje računalo. Njihov način informiranja najčešće je putem televizije – čak 41 %, putem radija 29 %, a samo 16 % žena na selu čita dnevne novine.

Kada je u pitanju infrastruktura, istraživanje je pokazalo da su najveći problemi nedostupnost javnog vodovoda, nedostatak priključka na kanalizaciju te neasfaltirane ulice. Istovremeno je zanimljivo da njih čak 66,70 % navodi kako im se u blizini kuće nalazi nogometno igralište. U nedostatku infrastrukture i mogućnosti, žene slobodno vrijeme provode gledajući televiziju, posjećujući prijatelje i rodbine te odlazeći u crkvu.

Ekonomski položaj žena na selu izuzetno je nezadovoljavajući. U 62 % slučajeva vlasnici obiteljskog gospodarstva su suprug ili roditelji supruge ispitanice, a u svega 13 % sudionica ankete, odnosno njezini roditelji u istom postotku. Slično je kada je u pitanju i vlasništvo nad zemljom koja se obrađuje.

Iako trećinu seoskih žena čine domaćice, a mnogobrojne su nezaposlene, dvije trećine ispitanica smatra da žena na selu treba biti zaposlena izvan domaćinstva.

Velik broj nezaposlenih žena u ruralnim područjima ne raspolaže vještinama i znanjima konkurentnima na tržištu rada, a loše poduzetničko okruženje otežava otvaranje vlastitih poduzeća ili samozapošljavanje. Za žene su rezervirana tzv. tradicionalna zanimanja koja su u skladu s

postojećim rodnim ulogama, a prilikom samozapošljavanja često se potiče pristup prema kojem bi uobičajene ženske aktivnosti mogle biti temelj razvitka ruralne lokalne ekonomije, jer bi žene već stečena znanja i vještine mogle iskoristiti u lokalnim uslužnim djelatnostima. Prednost ovakvog pristupa jest mogućnost unapređenja već postojeće radne aktivnosti žena, no opasnost je njihovo zadržavanje u postojećim tradicionalnim rodnim i ekonomskim ulogama. Ekonomski razvoj se ne može poticati nauštrb poboljšanja postojećih nepovoljnih socijalnih odnosa za žene i zato je nužno kreirati strategije koje će dovesti do osamostaljivanja i ekonomskog osnaživanja žena te povećanja kvalitete života.

Žene iz ruralnih područja nisu konkretnije obuhvaćene javnim razvojnim politikama. Neke mjere za poticanje ženskog poduzetništva nisu primjenjive na žene koje vode obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, a aktualne mjere poticanja zapošljavanja ne prepoznaju ruralnu ženu kao posebnu društvenu skupinu koja je u riziku od socijalne isključenosti.

Rezultati istraživanja **«Žene u ruralnim područjima Dalmacije. Nevidljivo polje svijeta rada?»** nastalog u okviru projekta koji su provele Domine u partnerstvu s HZZ-om i HUP-om, ukazuju da je potrebno redefinirati pojmove ruralnih područja i zaposlenosti u ruralnim područjima te jasnije odrediti pojam ruralne žene. Kako zaključci istraživanja pokazuju, uz sustavno prikupljanje relevantnih podataka, mjere kojima bi se pokušalo promijeniti i poboljšati položaj nezaposlenih ruralnih žena morale bi u obzir uzeti strukturnu, lokalnu i osobnu razinu iskustava žena.

Važno je osnaživanje žena i podizanje samosvijesti žena u ruralnim područjima, poticanje poduzetništva, ekonomske aktivnosti i neovisnosti žena na selu. Seoske žene trebaju poticaj i pouku kako svoje ideje i kreativnost realizirati, odnosno kako se izboriti za sredstva. Nužno je uključiti žene u program ruralnoga razvoja kroz nacionalne razvojne programe te im osigurati stručnu pomoć, savjetovanje, obrazovanje i osposobljavanje, kontinuirano pratiti status i ulogu žena provodeći istraživanja te donoseći preporuke za poboljšanje položaja žena u ruralnim područjima te poticati žene na organiziranje, povezivanje i umrežavanje. Potrebno je informirati žene u ruralnim područjima, ali i senzibilizirati javnosti o potrebama i problemima seoskih žena putem medija.

U sklopu projekta «Ravnopravnost spolova u ruralnom razvoju – osnaživanje žena u ruralnom društvu» koji je u Republici Hrvatskoj provodila Organizacija za građanske inicijative – OGI nastao je Rodno osjetljivi program ruralnog razvoja (GARD Program) na osnovu rezultata istraživanja o mogućnostima osnaživanja žena i jačanja njihove uloge u programima ruralnoga razvoja te pristupu razvojnim programima u lokalnim zajednicama. U zaključku istraživanja navodi se da «usprkos brojnim preprekama s kojima se susreću žene iz ruralnih područja koje ih sprječavaju da

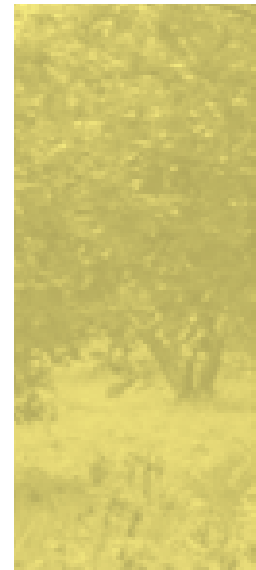
se u potpunosti uključe u zajednice u kojima žive (primjerice rodna podjela poslova, zapošljavanje i samozapošljavanja, uključivanje u rad i sustav odlučivanja u jedinicama lokalne samouprave, i sl.) zapažene su neke od posebnosti žena iz ruralnog područja, a to su njezin optimizam, pozitivizam, tolerancija, druželjubivost, kreativnost, prihvaćanje promjena života koje nosi novo vrijeme, ali i nastojanje zadržavanja tradicije, običaja i time očuvanje identiteta kraja u kojem žive.»

Prema autorima/cama osnaživanje žena u ruralnim područjima moguće je kroz: formalno i cjeloživotno obrazovanje, zapošljavanje i samozapošljavanje, poticanje ženskog poduzetništva, stjecanje mogućnosti vlasništva gospodarstava, bolju informiranost, poboljšanje socijalnih uvjeta, poboljšanje infrastrukture.

Pretpostavka je da bi ove aktivnosti u konačnici trebale rezultirati: financijskom neovisnošću o partneru, povećanim sudjelovanjem u odlučivanju, većim pristupom razvojnim programima i većom aktivnošću u radu lokalne zajednice te značajnom ulogom u očuvanju prostora, tradicije i identiteta područja u kojem žive.

Odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova (NN 82/08) utvrđene su opće osnove za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova kao temeljne vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske.

Nacionalna politika za ravnopravnost spolova 2010. – 2015. osnovni je strateški dokument koji se donosi s ciljem uklanjanja diskriminacije žena i uspostavljanja stvarne ravnopravnosti spolova provedbom politike jednakih mogućnosti. Ona sadrži sedam ključnih područja djelovanja i obvezuje Republiku Hrvatsku na uključivanje rodne dimenzije u sva područja politike provođenjem posebnih mjera vezanih uz: 1) promicanje ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti, 2) stvaranje jednakih mogućnosti na tržištu rada, 3) unapređenje primjene rodno osjetljivog odgoja i obrazovanja, 4) uravnoteženje sudjelovanja žena i muškaraca u procesima političkog i javnog odlučivanja, 5) uklanjanje svih oblika nasilja nad ženama, 6) promicanje međunarodne suradnje i ravnopravnosti spolova izvan Hrvatske i 7) daljnje osnaživanje institucionalnih mehanizama i metoda provedbe.

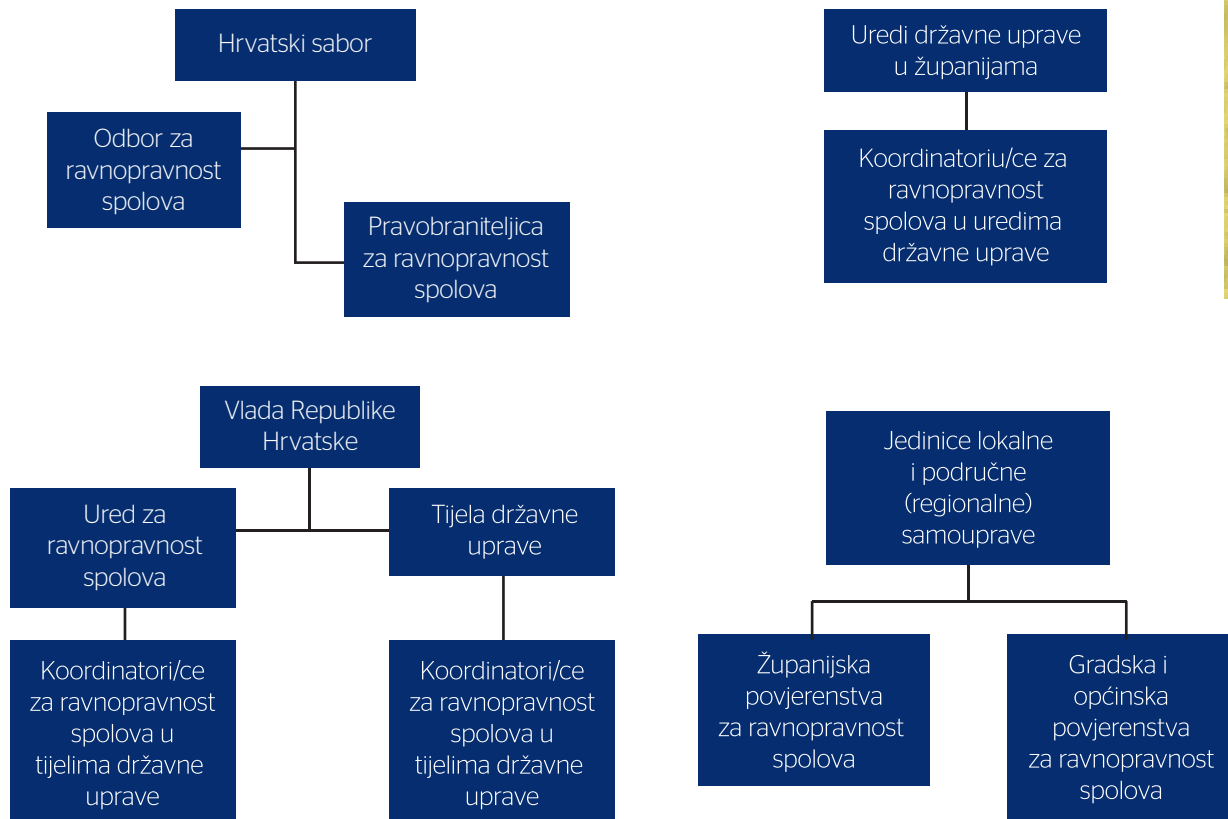

Žene u ruralnim područjima su, uz žene pripadnice nacionalnih manjina i žene s invaliditetom, prepoznate kao zasebne društvene kategorije s obzirom na utvrđene potrebe. Nacionalna politika sadrži dvije mjere koje se bave položajem žena u ruralnim područjima koje se nalaze u okviru područja Promicanje ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti, a cilj je unaprijediti **znanje i svijest o položaju žena u ruralnim područjima**. Mjere se odnose na osnivanje radne skupine radi prikupljanja podataka o ženama u ruralnim područjima u području obrazovanja, zapošljavanja i samozapošljavanja, zdravstvene zaštite, očuvanja kulturne baštine i gospodarskog razvoja i izradu akcijskog plana utemeljenog na rezultatima provedenih analiza te na objavljivanje publikacija (jednom godišnje) temeljem prikupljenih podataka o ženama u ruralnim područjima. Akcijski plan još nije izrađen, a i dalje nedostaju statistički i drugi pokazatelji položaja žena na ruralnim područjima.

Rodna perspektiva nije uzeta u obzir prilikom izrade Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. godine tako da dokument nije rodno osjetljiv.

Strategije razvoja ženskog poduzetništva u Republici Hrvatskoj od 2014. do 2020. godine prepoznaje problem nedostatka podataka o položaju žena u ruralnim područjima te naglašava važnost istraživanja za probleme o kojima postoje nedovoljne spoznaje, uključujući i ruralno poduzetništvo, razvijanje savjetodavnih usluga specijaliziranih za poduzetničke pothvate žena u ruralnim područjima te povećanje podrške poduzetničkim projektima žena u djelatnostima novih tehnologija, inovacija, ruralnog i krškog gospodarstva.

INSTITUCIONALNI OKVIR ZA PROVOĐENJE POLITIKE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

STATUS ŽENE U RURALNIM PODRUČJIMA EUROPSKE UNIJE

18

Ruralna područja pokrivaju 57 % teritorija Europske unije i na njima živi 24 % stanovništva, dok zajedno s mješovitim područjima čine 91 % teritorija Europske unije na kojem živi 59 % ukupnog stanovništva. Rast stanovništva u ruralnim područjima i dalje je izrazito ograničen, a neke države članice gube ruralno stanovništvo. Smanjuje se broj mladih poljoprivrednika/ca, a odlazak mladih osoba i žena iz ruralnih područja predstavlja jedan od najvećih problema u posljednjem desetljeću. Ukupan broj poljoprivrednih gospodarstava je u padu, ali u prosjeku su farme u Europskoj uniji porasle u ekonomskoj veličini. Dominantan oblik rada je honorarni rad na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu.

Rezolucija o položaju žena na selu (Europski parlament, 2008.) ističe da mnogo žena iz ruralnih područja, posebice na selu, nije evidentirano na tržištu rada, ne vode se kao nezaposlene niti su uključene u statističke podatke o nezaposlenosti; da su mnoge žene u tim područjima zaposlene na poslovima koji nisu priznati, zaštićeni i plaćeni iako su mjerljivi; da je malo žena vlasnica imanja, a ako i jesu ona su mala i slabo dohodovna; da većina žena radi kod svojih očeva, braće i muževa koji su isključivi vlasnici imanja; da se značajan doprinos žena u lokalnom razvoju i razvoju zajednice premalo održava u njihovom sudjelovanju u odlučivanju.

U sektoru poljoprivrede i ribarstva postoji konstantni nedostatak vidljivosti i priznavanja doprinosa rada žena. Unatoč jednakim pravima, brojne žene koje rade u poljoprivredi i ribarstvu nisu vlasnice već pomažu partnerima što ima posljedice na njihov radni status i socijalnu zaštitu. Obavezno priznavanje socijalnog statusa svim osobama koje rade u poljoprivredi bio bi prvi korak prema priznavanju rada žena poljoprivrednica i pristup koji je društveno prihvatljiv s obzirom na

posao koji obavljaju. Europska je unija 2010. godine usvojila Direktivu (2010/41/EU) o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji se bave djelatnošću u okviru samozapošljavanja i trebala bi osigurati da suprug/a koji/a pomaže dobije visoku razinu socijalne zaštite te bi trebala posebno pogodovati ženama koje rade u sektoru poljoprivrede.

Žene i dalje imaju nižu stopu ekonomske aktivnosti, osobito u udaljenim ruralnim područjima. Štoviše, kada rade, žene su manje plaćene od muškaraca i podzastupljene na pozicijama donošenju odluka. Prosječni jaz u plaćama između žena i muškaraca u EU-28 iznosi 16,4 %, ali zbog nepostojanje rodno osjetljive statistike o prihodima u poljoprivredi jaz u plaćama žena u ovom sektoru ne možemo utvrditi. U 2013. godini, 17,8 % članova/ica odbora u najvećim (javnim) dioničkim trgovačkim društvima čine žene, a samo 4,8 % predsjedava odborima, dok je svega 2,8 % žena koje su izvršne direktorice. U pet zemalja središnje Europe, Hrvatskoj, Sloveniji, Mađarskoj, Češkoj i Poljskoj, oko 822 000 žena vlasnice su privatnih tvrtki što čini 29,5 % ukupnog broja privatnih tvrtki. Na menadžerskim pozicijama tvrtki u središnjoj Europi nalazi se oko 27 % žena. Među svim tvrtkama u Hrvatskoj njih 31,3 % je u vlasništvu žena, a žene zauzimaju 28,2 % visokih menadžerskih pozicija. U poljoprivrednom sektoru žene rijetko zauzimaju menadžerske pozicije i vode manja poljoprivredna gospodarstava. Kako bi se postigla bolja uključenost žena, neophodno je sustavno prikazivati statističke podatke odvojene po spolu, unaprijediti razumijevanje rodne problematike u poljoprivredi i ruralnim područjima Europske unije i evaluirati posljedice provođenja politika i programa na rodnu ravnopravnost. To je posebno važno jer se tiče prihoda u ruralnim područjima i vidljivosti ruralne radne snage, a uključuje prepoznavanje svih žena koje rade kao nezaposlene članice obitelji poljoprivrednika.

Iako se žensko poduzetništvo u poljoprivredi proširilo, omogućavajući ženama preuzimanje odgovornih pozicija, žene su i dalje slabo zastupljene u vodstvu organizacija, osobito na regionalnoj i nacionalnoj razini. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj pomaže provedbu različitih pozitivnih mjera, uključujući informativne kampanje, promociju ženskog poduzetništva i projekata koje su osmislile i provode žene, poticanje sudjelovanja žena u procesima donošenja odluka (npr. u Leader pristup), potpore mladim poljoprivrednicama, stručno osposobljavanje i umrežavanje.

Ravnopravnost žena i muškaraca jedna je od temeljnih vrijednosti Europske unije. Iako nejednakosti još uvijek postoje, Europska je unija tijekom proteklih desetljeća uspjela postići značajan napredak zahvaljujući zakonodavstvu o ravnopravnom postupanju, rodno osviještenoj politici i specifičnim mjerama za napredak žena.

Strategija ravnopravnosti između žena i muškaraca predstavlja program djelovanja Europske komisije u području rodne jednakosti za razdoblje od 2010. do 2015. i uključuje dvojni pristup pitanju rodne ravnopravnosti zasnovan s jedne strane na uključivanju ravnopravnosti spolova u sve politike i područja aktivnosti, a s druge strane na posebnim mjerama. Navedeni program predstavlja sveobuhvatan okvir kojim se Komisija obvezuje na promicanje rodne jednakosti u svim svojim politikama koje se odnose na: jednaku ekonomsku neovisnost žena i muškaraca, jednaku isplaćenu plaću za isti obavljeni rad, ravnopravnost u procesima odlučivanja, dostojanstvo, integritet i prestanak rodnog nasilja, promicanje ravnopravnosti spolova izvan granica Europske unije i horizontalna pitanja. Nakon ratifikacije Amsterdamskog i Lisabonskog ugovora od strane država članica EU-a, rodna ravnopravnost i dvostruki pristup Europske unije ravnopravnosti spolova su integralni i obvezujući dio planiranja, programiranja, provedbe, praćenja i evaluacije svih politika EU-a. Načelo rodne ravnopravnosti je uključeno u zakonodavstvo Europske unije vezano uz ruralni razvoj i financijske instrumente u sektoru poljoprivrede i ribarstva u skladu s obvezama Ugovora (članak 2. i 3.). Strategija ravnopravnosti između žena i muškaraca, Pakt za ravnopravnost spolova i Ženska povelja su identificirali najznačajnije probleme i rodni jaz u Europskoj uniji na osnovu kojega bi trebali biti postavljeni ciljevi Kohezijske politike i Strukturalnih fondova.

Međutim, u praksi, koherentna integracija Strategije ravnopravnosti između žena i muškaraca nedostaje u analitičkim i *policy* programskim dokumentima. Strategija Europske unije za poticanje pametnog, održivog i uključivog rasta Europa 2020. postavlja ciljeve koji se trebaju postići do 2020. godine u pet glavnih područja: zapošljavanje (zaposleno 75 % stanovništva u dobi od 20 do 64 godina), inovacije (uložiti 3 % BDP-a u istraživanje i razvoj), klimatske promjene (postići ciljeve „20/20/20” u području klime i energetike, uključujući smanjenje emisije plinova na 30 % ako su uvjeti povoljni), obrazovanje (udio osoba koje su rano napustile školovanje ispod 10 %, a najmanje 40% osoba u dobi od 30 do 34 godina treba imati završeno visoko obrazovanje) i siromaštvo (smanjiti broj ljudi kojima prijeti siromaštvo ili isključenost za najmanje 20 milijuna).

U Strategiji Europa 2020. ne postoji specifičan cilj vezan uz postizanje rodne ravnopravnosti, što je posljedica ekonomske i financijske krize u kojoj je ravnopravnost između žena i muškaraca skliznula s političke agende. Umjesto toga, tu je implicitna pretpostavka da žene i muškarci imaju ista polazišta. Stoga je jedan od ciljeva postići stopu zapošljavanja od 75 % za žene i muškarce. Međutim, strategija je propustila uzeti u obzir da je u 2012. godini stopa zaposlenosti žena u Europskoj uniji iznosila 62,4 %, a muškaraca 74,6 %. To nam dodatno ukazuje da su ekonomska politika i strategije sve manje povezane sa stvarnim životima žena i muškaraca. Valja spomenuti da je cilj Hrvatske da do 2020. godine 59 % osoba u dobi od 20 do 64 godina bude u radnom odnosu.

Kohezijska će politika biti glavno sredstvo ulaganja Europske unije u ostvarivanje ciljeva strategije Europa 2020. Tome će se pridonijeti usmjeravanjem sredstava iz Europskog fonda za regionalni razvoj na ključne prioritete, poput potpore malim i srednjim poduzećima, a cilj je tijekom sedmogodišnjeg razdoblja udvostručiti potporu sa 70 na 140 milijardi eura. Sredstva Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda i Kohezijskog fonda, zajedno predstavljaju više od jedne trećine ukupnog proračuna EU-a. Europska komisija surađuje s upravnim tijelima u državama članicama i regijama Europske unije kako bi osigurala učinkovito ulaganje tih sredstava u cilju poticanja pametnog, održivog i uključivog rasta. Planiranje kohezijske politike 2014. - 2020. započelo je 2010. godine i usvojen je strukturirani pristup koji naglašava opće uvjete za postizanje rodne ravnopravnost u strukturama i procesima, kao i unutar tematskih područja kroz analizu zahtjeva koji su već postavljeni u postojećim dokumentima da bi ilustrirali integraciju rodne ravnopravnosti. Neke identificirane razlike i neravnopravnosti između žena i muškaraca te ciljevi postavljeni u Strategiji, Paktu i Povelji ogledaju se u Smjernicama za zapošljavanje, zajedničkom strateškom okviru i drugim dokumentima Europske unije. Iz strukturnih fondova predviđeno je financiranje usluga brige o djeci i skrbi za ovisne članove obitelji, što je od presudne važnosti kako bi se ženama iz ruralnih područja omogućilo da steknu ekonomsku neovisnost.

Europski parlament je 2008. godine donio **Rezoluciju o položaju žena na selu (2008.)** u kojoj se, između ostalog, poziva države da:

- u suradnji s regionalnom i lokalnom upravom, otvaraju mogućnosti za obrazovanje i osposobljavanje žena te svoju politiku usmjeravaju na poboljšanje općih životnih uvjeta za žene u ruralnim područjima (zdravstvena zaštita, pravna zaštita, pravo na rad, kulturne i društvene aktivnosti, donošenje odluka),
- potiču žensko poduzetništvo,
- podupiru udruživanje žena, modele mentorstva i udruge poduzetnica,
- potiču projekte za pomoć i savjetovanje pri osnivanju inovativnih poduzeća za primarnu poljoprivrednu proizvodnju, koja će otvarati nova radna mjesta, posebno za žene,
- razvijaju pravni oblik zajedničkog vlasništva koji će u cijelosti poštivati prava žena te im osigurati socijalnu zaštitu i priznavanje njihovog rada,
- daju ideološku i financijsku potporu za neplaćeni i dobrovoljni rad te upozoravaju na važnost društvenog rada ženskih organizacija.

Prepoznajući specifičnosti života žena u ruralnim sredinama prema **Konvenciji o uklanjanju svih oblika diskriminacije žene UN-a**, države su dužne poduzeti sve odgovarajuće mjere radi uklanjanja diskriminacije žena u seoskim područjima kako bi osigurale da one, na osnovi jednakosti muškaraca i žena, sudjeluju u razvoju sela i da od toga imaju koristi, posebice kako bi osigurale tim ženama pravo na:

- sudjelovanje u izradi i primjeni planova razvoja na svim razinama,
- pristup odgovarajućim ustanovama zdravstvene zaštite, uključujući informacije, savjetovanje i usluge o planiranju obitelji,
- izravno korištenje programa socijalne sigurnosti,
- stjecanje svih vrsta obuke i obrazovanja, formalnog i neformalnog,
- organiziranje grupa za samopomoć i zadruga kako bi ostvarile jednak pristup gospodarskim mogućnostima kroz zapošljavanje ili samozapošljavanje,
- sudjelovanje u svim aktivnostima lokalne zajednice,
- pristup poljoprivrednim kreditima i zajmovima, tržišnim ustanovama, odgovarajućoj tehnologiji i jednakom tretmanu u zemljišnoj i agrarnoj reformi,
- uživanje odgovarajućih životnih uvjeta, posebice u vezi sa stanovanjem, higijenskim uvjetima, opskrbi električnom energijom i vodom, prometom i vezama.

Generalna Skupština UN-a usvojila je 2007. godine Rezoluciju 62/136 kojom je ustanovljen Međunarodni dan ruralnih žena, a kod nas je preveden kao Međunarodni dan seoske žene.

ISKUSTVA SUDIONICA PROJEKTA

ANICA HRLEC, KAMEŠNICA, KALNIK

OPG Anica Hrlec

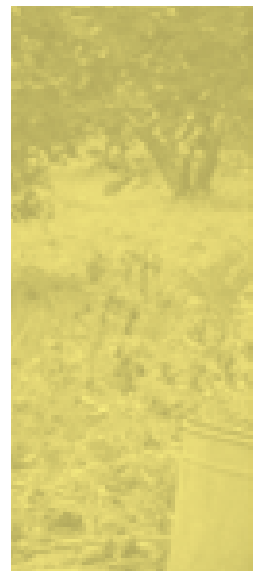
Kontakt: 0993168500

Od hrvatskog članstva u Europskoj uniji očekujem prosperitet manjih gospodarstava, obrtništva, OPG-ova i udruga s podrškom Unije u financijskom dijelu realizacije započetih projekata ili onih koji se trebaju iznjedriti. No, svakako nam je potrebna podrška lokalne samouprave i turističke zajednice, posebno u smislu kvalitetne strategije razvoja, financijskih poticaja i uključivanje u turistički promidžbeni materijal kako bi moj projekt Planinarskog doma na Kalniku došao do punog izražaja. Žene mogu puno doprinijeti razvoju ruralnih područja samozapošljavanjem, a onda i zapošljavanjem drugih kroz razvijanje malog poduzetništva.

JELENA ROŽIĆ, VRBOVEC

OPG Puškarec

Nemoguće je izmjeriti koliko žene zapravo doprinose razvoju ruralnih područja. Rođena sam i živim na selu pa iz vlastitog iskustva mogu tvrditi da žene u poljoprivredi rade između 12 i 14 sati dnevno, najčešće bez odmora. U „opis posla“ spada održavanje kuće i briga za obitelj, ponajprije djecu, ali isto tako i staja, povrtnjaci, polja, vinogradi... Unatoč svemu, rijetko su ekonomski neovisne. Na sreću, imala sam priliku završiti visoku školu, vjerujem da ću doktorirati, kao i stjecati nova znanja u svim prilikama. Budući da sam članica nekih udruga i organizacija, pokušavam što više sudjelovati u razmjeni znanja i iskustava.

Vjerujem da će članstvo u Europskoj uniji pozitivno utjecati na gospodarstvo, iako se Hrvatska pridružila u razdoblju u kojem Europska unija prolazi kroz recesiju. Ipak, najvažniji poticaj rastu trebao bi doći od jačanja pritiska za provedbu strukturnih reformi. Naravno, očekujem pozitivan utjecaj na gospodarstvo od Kohezijskih i Strukturnih fondova. Konkretno, što se poljoprivrede tiče, ulazak Hrvatske u EU donosi promjene u financiranju potpora i izravnim plaćanjima te daje mogućnost korištenja sredstava iz fondova za poljoprivredu i ruralni razvoj, a znači i ukidanje svih dosadašnjih carinskih ograničenja u uvozu i izvozu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, dok Hrvatska zadržava ograničenje u kupovini poljoprivrednog zemljišta. Nadam se da će hrvatski poljoprivrednici, uz stručnu pomoć, iskoristiti što više ponuđenih mogućnosti. No, uz mogućnosti koje nudi ulazak u Europsku uniju, da bih ostvarila svoje poduzetničke planove, najprije mi je potrebna podrška lokalne uprave kao i regionalne samouprave, gdje nažalost često nailazimo na nerazumijevanje.

PETRA SKENDEROVIĆ, DONJI DRAGONOŽEC, ZAGREB

OPG Bedeković

www.opg-bedekovic.hr

24

Živim u Donjem Dragonošću, mjestu u podnožju Vukomeričkih gorica, u srcu Turopolja. Ovdajšnje žene poznate su kao marljive, vrijedne, pametne iskrbne. Često su bile kamen temeljac u svojim obiteljima. Osim brige o djeci i domaćinstvu radile su i na polju, šumi, oko životinja. One su vrijedna baština naše domovine. Žene iz ruralnih krajeva često su ostale zapostavljene, iako bi svojim znanjem i iskustvom uvelike mogle pomoći da se ruralna područja razviju.

Članstvom Hrvatske u Europskoj uniji očekujem razvitak i pokretanje gospodarstva i proizvodnje. Očekujem da će se osigurati novčana sredstva kojima bi se mogla pružiti pomoć za početnu realizaciju poduzetničkog pothvata. Europska bi unija svojim mjerama trebala poticati i osnaživati gospodarstvo svoje članice. Također, Hrvatska bi svoje zakone i standarde trebala prilagoditi i preoblikovati po primjeru uzornih i dobrostojećih članica Europske unije. To bi našoj zemlji uvelike pomoglo da potakne, razvije i osnaži postojeću proizvodnju po primjeru srednjoeuropskih zemalja. No, potrebna je podrška na više razina. Prva, a vjerojatno i najvažnija podrška, jest podrška obitelji, odnosno najužeg kruga ljudi. Poduzetnička ideja u koju sam uključena je plod suradnje mog zaručnika Marija Bedekovića i naših obitelji. Pothvat koji smo odlučili napraviti i realizirati ne bi bio moguć bez međusobne potpore i podrške. Podrška na višoj razini je podrška lokalne

samouprave i države kroz susretljivost i želju da se pomogne poduzetnicima – savjetima, posredništvom, pravnom pomoći ili financijski. Trebalo bi, osobito sada u kriznim vremenima, poticati mlade i pobuditi u njima želju da se poslovno ostvare. Trebalo bi im dati šansu da pokrenu svoj posao i da ostanu živjeti na području Hrvatske. Ženama je potrebna i veća pomoć institucija da se odluče na poduzetnički pothvat, posebice onima iz manjih sredina.

TATJANA POKUPEC BOŽIĆ, DESINIĆ

OPG Tatjana Pokupec Božić

www.bio-lavanda.com

Od ulaska u Europsku uniju očekujem da će Hrvatska uspjeti puno bolje organizirati javnu upravu na principima rada uprava najstarijih članica Unije kroz pojednostavljanje raznih procedura i mogućnost rješavanja istih putem interneta. Očekujem da će i hrvatski proizvođači pronaći način kako slobodno distribuirati svoje proizvode u Europsku uniju jednako kao što se proizvodi drugih članica distribuiraju unutar Hrvatske.

Kako bih uspješno ostvarila svoje poduzetničke planove treba mi savjetodavna pomoć oko poštivanja zakonske regulative, jasne i jednostavne upute u pisanom obliku objavljene na internetskim stranicama lokalnih samouprava lako dostupne svim slojevima društva (obrazovanim i neobrazovanim) bez čestih dodavanja i oduzimanja po raznim dokumentima objavljenim unutar državnih glasila te veća agilnost lokalne samouprave u rješavanju pitanja neobrađenog zemljišta. Većim dijelom žene u Hrvatskoj sačuvala su osnovne moralne vrijednosti i svojim radom u društvu ili obitelji priječe da se ovo društvo totalno ne raspline u kaos kriminala i socijalne neosjetljivosti. Žene ruralnih područja kroz svoj rad na gospodarstvima prehranjuju obitelji, školuju djecu, brinu se o starima i nemoćnima. U zapadnim zemljama dobar dio njihovog posla obavljaju razne institucije. Žene bi kroz organiziranu edukaciju mogle u puno većem broju osnivati male poslovne subjekte u kojem bi se samozapošljavale. Lokalna zajednica bi im trebala dati materijalnu i informativnu podršku i promovirati rezultate njihovog rada.

IVANKA KUDELJAN, SV. IVAN ZELINA

OBRT - ABC-RENT

www.abc-rent.hr

Od hrvatskog članstva u Europskoj uniji očekujem napredak i nove, veće mogućnosti za sve građane i građanke, no očekujem i iste mogućnosti, prava i obaveze za sve zemlje članice. Za razvoj moga posla najveća je podrška potrebna od moje lokalne uprave, ona treba prepoznati prave projekte i doživjeti ih kao svojevrsni napredak i za samu općinu, odnosno grad, a ne samo kao boljitak za pojedinca. Lokalne uprave ne rade dovoljno na edukaciji kako bi se ljudi bolje upoznali s mogućnostima i planovima lokalnog razvoja te kako bi oni koji žele raditi usmjeravali svoje projekte u boljitak cijele lokalne zajednice. Zajedno bismo bili jači. Žene mogu jako puno doprinijeti razvoju ruralnih područja. Mislim da je nezamisliv seoski turizam, gastronomska ponuda na poljoprivrednom imanju ili poljoprivredna proizvodnja bez žene.

MIRJANA ŠEB-ČIŽMEŠIJA, KOPRIVNICA

RESTORAN KLAS

www.klas-catering.hr

restoranklas@gmail.com

Žene ruralnih područja mogu pokretanjem vlastitih projekata unaprijediti svoju radnu sposobnost, samozaposliti se i zaposliti druge osobe. Od članstva u Europskoj uniji očekujem proširenje tržišta, nove poslovne mogućnosti i jednostavnije, lakše poslovanje. Osobno sam svoje poduzetničke planove ostvarila kroz kontakt s poslovnom bankom, vlastiti sam obrt proširila sa dodatnom djelatnošću jer se pokazala potreba za novim proizvodima na tržištu i sada su mi najvažnija financijska sredstva za pokretanje vlastite linije proizvoda - tjestenine s mladom koprivom.

O seminaru:

Anica:

Dao mi je prikaz korištenja europskih fondova, informirao me kako doći do informacija važnih za korištenje sredstava, naučila sam koje su glavne sastavnice dobrog projekta te mi je dao podstreka da ustrajem u svojem projektu. U svakom sam slučaju već iskoristila dio tog znanja kandidirajući svoj projekt u međuvremenu na natječaj HTZ-a, pa čak i konkurirajući za posao vanjskog suradnika u Agenciji za mobilnost. Usavršavanje mi je jako koristilo u svim segmentima razumijevanja europskih fondova, njihove strukture i načina korištenja.

Tatjana:

Dobila sam uvid gdje mogu tražiti sredstva, kakve me procedure očekuju, kakav je tijek izvedbe... Vrlo korisne informacije koje ću sigurno trebati kad se odlučim za neki od fondova.

Petra:

Sudjelovanje u projektu pomogao je u mom razumijevanju Europske unije i europskih fondova. Razjasnila sam dosadašnje nejasnoće koje sam imala te dobila još veću želju da projektom sudjelujem u jednom od natječaja koje raspisuje Europska unija preko europskih fondova!

Jelena:

Sudjelovanje u projektu Europske mogućnosti za ruralna područja bilo je jedno predivno iskustvo te još jednom zahvaljujem organizatoricama. Iako posjedujem neka znanja o Europskoj uniji i fondovima, bila je to izvrsna prigoda za sakupljanje informacija i što je najvažnije, literature iz više područja. Odlično je i to što je cijeli program bio organiziran tako da smo dobile prigodu za upoznavanje novih ljudi, razmjenu kontakata i iskustava, ali i odmor.

Ivanka:

Nakon sudjelovanja u projektu Europske mogućnosti za ruralne žene shvatila sam osnovne stvari o projektima, ozbiljnost provođenja projekta, velike mogućnosti koje se nude i do kojih je moguće doći uz puno rada i odricanja.

Mirjana:

Sudjelovanjem u projektu Europske mogućnosti za ruralna područja imala sam priliku aktivno proučiti potrebnu dokumentaciju i postupak za kandidiranje vlastitog projekta za sredstva europskih fondova.

ZA ONE KOJI/E ŽELE ZNATI VIŠE:

Ruralni razvoj EU nakon 2013. / Vodič kroz prijedloge Europske komisije, ODRAZ

<http://www.odraz.hr/hr/publikacije/publikacije/ruralni-razvoj-eu-nakon-2013-vodic-kroz-prijedloge-europske-komisije>

Zajedno za održivi razvoj ruralnih područja - Priručnik za provedbu pristupa LEADER u Hrvatskoj, ODRAZ

<http://www.odraz.hr/hr/publikacije/publikacije/zajedno-za-odrzivi-razvoj-ruralnih-podrucja>

Hrvatska mreža za ruralni razvoj - HMRR

<http://www.hmrr.hr>

Poljoprivreda i ruralni razvitak

http://ec.europa.eu/agriculture/index_hr.htm

Advisory Group on Women in Rural Areas

http://ec.europa.eu/agriculture/consultations/advisory-groups/woman/index_en.htm

Women active in Rural Development

http://ec.europa.eu/agriculture/publi/women/broch_en.pdf

The situation of women in rural areas of the EU

European Parliament resolution of 12 March 2008

on the situation of women in rural areas of the EU (2007/2117(INI))

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P6-TA-2008-0094+O+DOC+PDF+VO//EN>

Gender and Rural Areas

<http://www.gender-equality.webinfo.lt/cd/content/theory/theory11/fcontent.html>

EUROPSKE

MOGUĆNOSTI ZA Ž

S RURALNIH PODRU

ŽENE

UĆJA

Za više informacija o EU

Predstavništvo Europske komisije u Hrvatskoj

Ulica Augusta Cesarca 4

10 000 Zagreb, Hrvatska

Telefon: +385 1 4681 300

e-mail: comm-rep-zag@ec.europa.eu

http://ec.europa.eu/croatia/index_hr.htm

Ovaj projekt financira
Europska unija

UREĐ ZA UDRUGE
VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

izona
PROSTOR RODNE I MEDIJSKE KULTURE
IZONA | COMMON ZONE

